

A járási KISZ-bizottság ülése

A KISZ szegedi járási bizottsága Pásztné Mészáros Éva járási titkár elnöklétével tegnap, szerdán tartotta soros ülését. Tanács Ibojya, a politikai képzési munkabizottság vezetője jelentést terjesztett a testület elé az elmúlt politikai képzési év tapasztalatairól. E szerint a szegedi járás fiataljai körében a már hagyományos politikai vitakörök voltak a legnépszerűbbek.

A tematikák összeállítását önállóan, az érdeklődési köröktől függően és előzetes felmérések alapján készítették el a KISZ-alapszervezetek. A leggyakoribb témák: a demokrácia, gazdaságpolitika, a vallás, a család, az otthon kérdéskörrel, de gyakoriak voltak a külpolitikai kérdésekkel foglalkozó körök is. Az új politikai képzési rendszer által biztosított ifjúsági fórumokat még nem

használták ki kellőképpen a fiatalok, kevés közszéles körűt sor ilyen jellegű programra. A KISZ-életre való felkészítés érdekében a járás 14 községében szervezték meg a 8. osztályosok klubját. Közülük is kiemelkedően, színvonalasan végezte az öt foglalkozásból álló felkészítést a sándorfalvi, bordányi, deszki, mórhalmai, üllési, kisteleki és szatmári KISZ-szervezet. A testület megállapította, hogy a nehézségek ellenére a politikai képzési feladatokat a járás KISZ-esei végrehajtották. A tapasztalatokat már felhasználják az 1982/83-as évi intézkedési tervének elkészítésekor. E napirendi pont tárgyalásán részt vett Garainé Csanádi Mária, járási pártbizottság munkatársa.

Az ülésen tájékoztató hangzott el a Forradalmi ifjúsági napok szegedi járási tapasztalatairól.

Lenin-műfordítói pályázat

Harmadszor hirdette meg a városi tanács vb művelődésügyi osztálya, a városi úttörőelnökség, a Gedói általános iskola nevelőtestülete és a Gagarin általános iskola MSZBT-tagcsoportha az általános iskolások Lenin-műfordítói pályázatát. Az ünnepélyes eredményhirdetést a Gagarin általános iskolában rendezték meg, ahol a 45 pályázó között első helyen Dévai Edit és Adamik Gyöngyi, a Rókusi általános iskola nyolcadikos tanulói végeztek (felkészítő tanáraik: Bíró Júlia és Varjasi Istvánné). A második helyen Márkus Gabriella és Zrínyi Andrea (Szirmai István általános iskola, nyolcadik osztály, felkészítő tanár: dr. Csatorday Károlyné), harmadik helyen Martók Erika (Gedói iskola, nyolcadik osztály, felkészítő tanár: Varga Katalin) és Király Mária, a Mező Imre Általános Iskola tanulója végzett, akit Hajdú Andrásné tanárnő készített föl.

Megszüntethetők a krónikus fájdalmak

Szegedi tudós felfedezése

A fájdalom érzékelése az emberi szervezet nélkülözhetetlen jelzőrendszere a betegségek, a károsító külső hatások észrevételére. Van azonban gyógyíthatatlan krónikus fájdalmak, amelyek nem szolgálnak ezt a célt. Ezek megszüntetésének lehetőségét fedezte fel egy magyar tudós, Csillik Bertalan, a Szegedi Orvostudományi Egyetem anatómiai, szövet- és fejlődéstani intézetének tanszékvezető professzora. Munkatársaival együtt elért kutatási eredményeit első alkalommal Prágában, az európai anatómusok kongresszusán ismertették, majd az NSZK-beli Gustaw Fischer cég kiadásában Stuttgartban és New Yorkban könyv alakban is közzétették.

A professzor kérésünkre ismertette felfedezését, amelyre az idegrendszeri vizsgálatok vezettek el.

— Évtizedeken át tartó kutatásainkban — mondotta — mi a neurohisztokémia módszerét alkalmaztuk. Ez azt jelenti, hogy az idegrendszerben lejátszódó vegyi folyamatokat elektromikroszkóp alatt tettük láthatóvá. Ennek a módszernek a segítségével tanulmányoztuk a gerincvelőnek azt a központi részét, ahol az első szinten történik a fájdalom érzékelése. A fájdalom per-se komplex dolog, érzékelésében az egész idegrendszer részt vesz. De az érzékelés első lépcsőfoka a gerincvelőnek ebben a központi részében van.

— Munkatársaimmal sikerült megfigyelni és meghatározni ennek a központi rész működését. Megállapítottuk, hogy ez sok tekintetben nem alkalmazkodik azokhoz a törvényszerűségekhöz, amelyek száz éve ismertek a központi idegrendszer vonat-

kozásában. Ennek a gerincvelő idegközpontnak kivétel és sajátosság viselkedési formái is vannak. Az egyik az, hogy az emberi test perifériái felől — a bőr területéről — elő lehet idézni ebben az idegközpontban az idegsejtek közötti kapcsolat ideiglenes szétválasztását, s ez a kívánt esetben egyben a fájdalomérzetet továbbító ingereket is megszünteti.

— Az első kísérleteket Szegeden a feleségemmel, Knyhár Erzsébet kandidátussal, majd az Amerikai Egyesült Államok két egyetemén Pasko Rakic professzorral végeztük. Az állatkísérletek tapasztalatait is hasznosítva a Szilárd János professzor által vezetett szegedi idegklinikai ügyvezető fájdalom ambulanciáján Szűcs Attila adjunktus hatékony közreműködésével ma már naponta hat-nyolc beteg kezelésével tudunk foglalkozni.

— Hosszú évek alatt kidolgozott eljárásunkkal műtét és gyógyszer nélkül meg tudjuk szüntetni a gyógyíthatatlan, krónikus fájdalmakat. Negyvennyolc beteg kórtörténeti lapja szerint, az övsömör után hosszú évekig tartó fájdalmakat, a gerincérvműtétek után megmaradó fájdalmakat, az arcidegészába fájdalmait és egy tragikus kategoria, a daganatos betegségek utolsó stádiumában jelentkező ügyvezető termelési fájdalmakat voltunk képesek megszüntetni.

— Műszerünk az iontoforézis alkalmazása. Ennek lényege, hogy egy elektród-ként szolgáló ólomlap és a bőr közé a Vinca nevű örökzöld növény alkaloidjával átitatott textilanyagot helyezünk, majd az ólomlapra gyenge egyenáramot kapso-

lunk. Egyórai kezelés után az említett növényből készült gyógyszer — amelyet a magyar gyógyszeripar gyárt — a bőrben levő idegrostok végződésén át hat a gerincvelőközpontra, szétválasztja az idegsejteket, és ezzel megszünteti a fájdalom érzékelését. A kezelés hatására az idegsejtek ideiglenes szétválasztása két-három hónapig tart, de ennyi idő után a fájdalom rendszerint véglegesen megszűnik.

— Azt tapasztaltuk, hogy ezután a gerincvelőközpontban visszaáll az eredeti állapot, regeneráció következik be. Ez ellentétben az eddigi ismereteinkkel, miszerint azt tanultuk és tanuljuk, hogy az emberi szervezetben és általában az emlősökben a központi idegrendszerben regeneráció nem következhet be. Mint kísérleteinkkel bizonyítottuk, a gerincvelő-fájdalom érzékelő központi részében van regeneráció.

— Eljárásunkat a Kőbányai Gyógyszerárugyár már szabadalmaztatta. Előadásaink, publikációink alapján néhány hazai egészségügyi intézményben is felkészültek alkalmazására, s folyamatban van az eljárás külföldi szabadalmaztatása is.

— Jelenleg a Magyar Tudományos Akadémia anyagi támogatásával a Szegedi Orvostudományi Egyetem több klinikájával együttműködve, intézetünk vezetésével kísérleteket kezdünk más betegségekkel járó fájdalmak ideiglenes megszüntetésére is.

Csillik Bertalan professzor kutatásainak első nemzetközi elismeréseként a Jan E. Purkyně Csehszlovák Orvostudományi Társaság tiszteletbeli tagjává választotta a szegedi tudóst.

Dénes János

új film

Mennyei napok

Színes amerikai film. Írta: Terrence Malick. Fényképezte: Nestor Almendros és Haskell Wexler. Zene: Ennio Morricone. Rendezte: Terrence Malick. Főbb szereplők: Richard Gere, Brooke Adams, Sam Shepard, Linda Manz.

Zavarbaejtően furcsa, „szépséges”, a legjobb természetfilmek csodálatos felvételeit idéző képeskönyv-alkotás. Ez az anizsz-technika (az operátor, Nestor Almendros Oscar-díjat is kapott érte — méltán), azonban egyszerű, sima kis amerikai vidéki történetet illusztrál csupán. Mondhatni, melodramát. Igaz, felmagyvia, totálisan természetközpontvá teszi, szinte panteisztikus vizuóvá avatja. Mindez még rendjén is lenne, de hová tűnt az emberközpontvá ábrázolás igénye?

Terrence Malick filmjében — látszólag — ez is megvan. A kislánynarrátor (Linda Manz) ugyan angol nyelvlekecszővegek „színes” színvonalán kommentálja a történetet furán visszataszító arccsokjával, de

Bill, a főhős (Richard Gere) és kedvese, Abby (Brooke Adams) keftős, tragédiába torkolló farmkalandja minden embernek tűnő mozzanatával, a százeleji, vándorló amerikai agrárproletariátus nyomorát, kiszolgáltatottságát, kiutalanságát felmutatva is csak ürügy ahhoz, hogy a természeti törvények megsértéséért bekövetkező misztikus végzet eljőjjön. Egyfajta, lassan, de biztosan közelgő apokaliptiszis sugallata uralja a vászont, szinte kezdettől fogva. Ez a vészjelző atmoszféra viszont éppen azt iktatja ki, amit szolgáltatnia kellene: semmiféle katartikus hatás nem élhető át sem a sokáig makacsul meghalni nem akaró gazdag farmer, Chuck (Sam Shepard) megvilkolásakor, sem Bill üldözésének és halálának látán. Az apokaliptiszis egy sáskajárás páratlan technikai bravúrral bemutatott poklában előlegeződik, a lángban álló búzaföld, a menekülő állatok, a felmagyított, mohón habzó sáskák képei mind-mind igen hatásosak ugyan — de igazából csak e fizikai univerzumon keresztül érvényesül e már-már érzéki hatásmechanizmus. A szereplők sorsa távoli, homályos és valójában érdektelen marad. Itt a szélnék, a madárrijesztő körvonalainak, a fellegeknek, a cséplőgépek vagy a magányos, gótikus tanyának többszörösen erősebb karaktere van, mint a négy emberi lénynek együttvéve. Mindez — nem akár-milyen művészi teljesítményként — szolgálhatja éppen az antropomorf ábrázolást is, tényleg. Kár ugyan, de nincs így: a gyönyörűen „megfogott” képi világ a természet könyörtelen rendjét mozdulatlanságában, rendíthetlenségében tárja elénk, végső soron az ember ellen használva föl Természet Anvát, ahogyan az angol-amerikai népiyelven nevezik.

Mi kell a filmszerűséghez? E kérdésen gondolkodtat el a Mennyei napok. A természetfilozófiai mondanó kísérlete ugyan nem nevezhető sikerültnek, annyi viszont föltétlenül elismereendő: a vizualitás ritkán jelentkezik a tökély magasabb fokán, mint ebben a filmben. S hogy mindez elég-e? Ha a sokat emlegetett természeti törvényekre gondolunk, egy példa, válaszként: egy férfi és egy nő ül egy vendégül teraszán, más-más társaságban. Nézik egymást, a rokonszenv, a vonalom teljesen kölcsonos. Több — ekkor — nem történik. Elegendő? Persze hogy nem. Eppen a természet törvényei szerint nem. Dramaturgiailag ugyanez a helyzet. Hiszen itt is, ott is — ók ketten a legeslegfontosabbak.

Domonkos László

Film készül a Tiszáról

Magyar és jugoszláv koprodukcióban negyven perces színes film készül a Tiszáról. A felvételeket a Magyar Televízió szegedi körzeti stúdiója és az Újvidéki Televízió munkatársai közösen forgatják. A műsorban magyar és vajdasági költők — jeles előadóművészek tolmácsolásában — vallanak majd verseikkel kedves foyójukról, amely a történelem folyamán sok öröm és bánat közös forrása volt a partjain élő népek számára, és ma is egyik összekötő kapocs országaink között.

A versműsort zentai, törökbencei, óbecsei, adai, Szeged és Csongrád város környéki tájakról, jellegzetes régi épületekről készült képsorok színesítik. Archiv felvételek segítségével eleventik meg a tiszai árvizek pusztítását és egy ma már egyre ritkábban előforduló természeti jelenséget, a tiszavirágzást, a kérészek rajzását.

A film a tervek szerint ősszel kerül bemutatásra a Magyar- és az Újvidéki Televízió műsorában.

Hörcsögvadászat

Hasznos és jövedelmező idénymunka

Sokféle alkalmi idénymunka akad a mezőkön, a legelőken, a szántóföldeken, mint például a kamilla- és egyéb gyógynövénygyűjtés, de talán a legjövedelmezőbb a hörcsögvadászat. A mezőgazdaságnak tetemes kárt okozó és meglehetősen szaporos rágcsálónak ugyanis igen értékes a prémje. A tavaszi jó idő beköszöntésével május végéig tart ez a kevesek által ismert szezon. Azért nem tart tovább, mert a később fogott hörcsögök szőre ritkulni kezd, a gyakran hadakozó kis állatok marják egymást, rontva bundájuk minőségét.

Az alföldi megyékben — ahol különösen elszaporodtak ezek a rágcsálók — a termelőszövetkezetek szívesen engedélyezik tagjaiknak az irtást. A hörcsögvadászok saját maguk készítette drótcspadkat tesznek a hörcsög bújóhelyén levő kijáratra. A mezőgazdaságban dolgozók nem tévesztik össze azt az ürgelyukkal, ami keskenyebb nyílású. Nagy területre rakják ki a csapdákat és mindennap sorra járnak,

összeszedve a zsákmányt. A terepet jól ismerők naponta harminc-nyolcvan hörcsögöt fognak be. Általában az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek szakemberei vásárolják fel a bőröket, és adják át a feldolgozó iparnak. A Szegedi Szűcsipari Szövetkezet egy idényben mintegy 200 ezer hörcsögbőrt vesz át, s azokért darabonként — a minőségtől függően — negyven-hatvan forintot ad. A szövetkezetnek egyik legkeresettebb terméke beltőlőn és külföldön a hörcsögprém-bunda amit a piaci igényeknek megfelelő divat szerint készítenek.

Feltárás

A déli és a délnyugati városfalak, valamint az északi és a keleti kapu feltárással folytatják a Tár-mellettí kétézer éves római település, Gorsium kutatását. Az idén a huszonötödik ásatási évadot kezdik a római kori településen.

Ma kezdődik a miskolci tévéfesztivál

A televízió negyedszázados jubileuma jegyében rendezik meg máj. 13-tól a XXII. Miskolci Filmfesztivált. A jubileumot idézi a fesztivál központjában, a Rónai Sándor Művelődési Központ Színháztermében, a 25. éves a televízió című kiállítás. Itt rendezik meg Papi Lajos fagaragó szobrász tárlatát is, aki a fesztivál plakettjének alkotója. Kurucz János fotóművészek fesztiválján legjelentősebb eseményeit megörökítő fotóiból válogatást láthat a közönség.

Hatvanegy híradó, riport, dokumentum, portré és ismeretterjesztő film kerül a közönség elé a május 19-ig tartó versenyben. Olyan filmek, amelyeket 1980. január 1. és 1981. december 31-e között láthattak a tévézők.

Hat kategóriában versenyeznek — híradó, húsz perc alatti és húsz perc fölötti időtartamú riportfilmek dokumentum, portré és ismeretterjesztő kategóriában. A televíziós valamennyi fősztályáró érkezett az idén nevezés, összesen 180 órányi időtartamú, 313 filmmel jelentkeztek az alkotók. A Politikai Adások Főszerkesztősége küldte a legtöbb alkotást, szám szerint 90-et. Sok művet nevezett az Ifjúsági és Oktatási, a Közművelődési, a Kulturális, a Szórakoztató Fősztály, a Híradó, a Hét vagy a Stúdió szerkesztősége. De jelen van a Fiatal Művészek Stúdiója éppúgy, mint a Reflektor szerkesztősége, a Sportosztály vagy a KISZ Filmstúdió. Örvendete, hogy a televízió két körzeti stúdiója — a pécsi és a szegedi — idén először nemcsak nevezett, hanem két-két filmmel részt is vesz a versenyben.

A 313 filmből válogatták ki az előszűri a bemutatásra kerülő és versenyző 61 filmet, amelyet 23 órában vetítenek. A neves újságírókból, kritikusokból, filmszakemberekből, művészekből álló 15 tagú zsűri — elnöke dr. Lakatos Ernő, a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatója — ítéli majd oda a különléle díjakat. Miskolcon ebben az évben 10 helyen, 10 társadalmi zsűri is működik; a program megtekintése után a közönségdíj odaítéléséről döntenek.

A fesztivál hetében Miskolcon és környékén több mint 40 rendezvényt bonyo-

lítanak le, közönségtalálkozókat, szakmai ankétokat, vetítéseket. Benda László és Hável József külpolitikai tájékoztatót tart Miskolcon, Encsen és a vizsolyi térségben. A Híradó munkatársait Sárospatakon várják. Leninvárosban az Ablak című műsor kollektívája tart ankétot. A Hét munkatársai a miskolciakkal találkoznak. Taktaharkányban világjáró operatőrökkel, Tiszalucan a Kék fény alkotóival, Encsen és Miskolcon Vitay Tamással tartanak közönségtalálkozót. Radnai János, a sportosztály vezetője „Egy hónappal a VB előtt” címmel tart tájékoztatót, Déri János, Felady Péter és Pomezanski György és Széles Zoltán a tévé fiatal nézőivel találkozik.

A szakmai ankéton a televíziózás jövőjéről, a riport- és dokumentumfilm etikájáról esik majd szó.

A hagyományokhoz híven ez a fesztivál képernyős fesztivál lesz. Különadó segítségével (az OIRT 7-es csatornán) sugározzák a versenyprogramot a városban és 25 kilométeres körzetben. Így a miskolciak, a környékeliek nemcsak a művelődési központban, hanem saját otthonukban is megtekinthetik a programot. A távolabbi jakók rendszeres híradást kapnak a fesztivál eseményeiről, a Híradóból és egyéb műsorokból, a díjnyertes alkotásokat pedig közvetlenül a verseny után műsorára tűzi a televízió.

K. M.